

# تورک بوردی

تورک ادبائلی مرکزى هیئتى طرفندره نشر اولنور.

جلد ۳

کانون ثانى ۱۹۲۵

نومرو ۱۵

# سیاسی مشورہ

## ملت مجلسی

ایسہ قانوندری — کچن آی آجیلان بویوک ملت مجلسی تشریمی خدمتارنده دوام ایتدی. وکالتلردن کلن مهم قانون لایحه لری انجمنلرینه ویردی؛ انجمنلرندن کلن قانون لایحه لری مذاکره و بمضاری انتاج ایلدی.

هنوز مذاکره ایدیلکده اولان قانون لایحه لری آره سنده ذاتی اہمیتی و نتیجہ لرینک وسعتی اعتباریلہ ایش (مساعی) قانونلری نظر دقتی جلب ایدر. بوقانون لایحه سی حکومت طرفندن تکلیف ایدلمش و تجارت انجمنی طرفندن تدقیق اولک ورق عمومی ہیأتہ سوق اولونمشدر. انجمنک مضبطہ محرری استانبول مبعوثی آق چورہ اوغلی یوسف بکدر. ۹۹ مادہ دن عبارت اولان بولایحه قانونیہ نک باشده کی اساس مادہ لری قبول ایدلمشدر.

ایش قانونلری، مملکت مزده ایشی تنظیم وایشجی ایله ایش ویرہ نلرک منا بتلری تعیین ایدن ایلک قانوندر. عثمانلی سلطنتک مشروطیت دورہ سنده بیله ایشی تنظیم ایدن بر قانون تدوین اولونماشدی. بوکون بویوک ملت مجلسنک صحیہ انجمنی رئیس و تجارت انجمنی اعضاسی اولان دو قور شوقی بک عثمانلی مبعوثان مجلسہ ایشک محافظہ و تنظیمی استہداف ایدن بر تکلیف قانونیدہ بولونمش ایسده، عثمانلی مجلس مبعوثانلری، ہر نہ دنسہ بونلرک انتاجہ وقت بولاماشدر؛ بوجہ تہ اکثریتی اجنبی سرمایہ دارلرندن تشکل ایدن ایش ویرنلرک الندہ تورک ایشجیسی جوق فنا شرائط آلندہ چالیشمہ یہ مجبور قالمشاردی. ایشجینک ایش ساعتی، اجرک اصغریسی، ہفتہ تعطیللری، حیات و صحتی محافظہ یہ یارایان تدبیرلر... الخ تعیین و تحدید ایدیلہ مشدی. تورک مملکتندہ، تورک ایشجیسنک آلین تریلہ میدانہ

کلن ثروت ، اجنبی اللربنه طویلانیور و اکثریا مملکتنده دخی قالمایه رق ییاشی دیارلره آقیوردی ؛ رژی اداره سی ، ارکلی کمور حوضه سنک و دیگر بعض معدن حوضه لرینک بویوک استثمارلری بو خصوصده الهاز مثاللردر .  
تورکیه ایش وایشی مسأله سی ، یالکیز اجتماعی برمسأله اولمایوب ، اجتماعی وملی برمسأله در . حتی دینیه بیلیرکه بومسأله نك ملی عنصری ، اجتماعی عنصریه تقدم ایدر .

ملتچی و خلقچی اولان جمهوریت تورکیه سی ، تورک خلقنک ملی و اجتماعی حقوق و منافعی مدافعه غایه سیله مساعی قانونی لایحه سی تنظیم ایلشدر . ایش قانونلری آوروپا دولتلرنده اوزون تدقیق و تجربه لر نتیجه سی اوله رق تدوین اولونمشدر . تورکیه جمهوریتی حکومتی لایحه قانونیه یی بو تدقیق و تجربه لردن چقان اساسلراوزرینه بنا ایتمشدر . بوجهتله لایحه نك محتویاتی ایش جیلری نمون ایده جکی کبی ، ایش ویرنلرک مشروع منافعی ده صیانت ایله جکدر . ایش جیلرک نمونیتی بویوک شهرلرده قابل اهمال اولمایان برکتله نك ، جمهوریت حکومتنه ماده و معنأ مربوط اولملریه خدمت ایده جکدر .

ایش قانونلری آشاغیده کی ملی - اجتماعی عمده لره استناد ایدیور :

- ۱ — ایشی قوتی ، ملی ثروتمز اولدیغندن اوقوتک اسراف ایدلمه سی ایچون حکومت تقنین و مراقبه حقنی حازدر .
- ۲ — تورک عنصرینک ضعف و تردیسه سبب اولاییله جک ایش شرائطی ازاله ایدیه جکدر ؛

- ۳ — ایشجینک صهی ، ملی ، حرثی احتیاجلری تأمین اوله جقدر .
- ۴ — ایش ویرنلرک مشروع حقوقی محافظه اوله رق سرمایه نك مملکتده ترایدینه موانع احداث ایدلمه جکدر .

قانون لایحه سی ، ایشجینک بوتون حیاتی تدقیق ایله ، یوقاریده کی عمده لر دائره سنده تنظیمی استهداف ایلشدر . ایش قانونی لایحه سی ، قانونیت کسب ایدنجه ده تفصیلی تحلیل ایده جکیز . شیمیدن شونی بیان ایتک ایسترزکه دیگر مملکتلرک

جمله‌سندہ ، حتی بولغار یادہ بیلہ ایش قانونلری وضع وتدوین ایدیلشدرد . آورو یادہ اک شمولی ایش قانونلری تنظیم ایدن محافظه کار پرنس بیسمار قدر . ایمپراطور ایکسچی ویلہلم بیسمار قک اجتماعی قانونلری توسیع وتأیید ایتشدرد . آورو یادہ عملہ سی اک کثرتلی ، اک شعورلی و اک انتظاملی اولان آلمانیاک شرقدن کلن قومونیزم فورطنہ سنہ مقاومت ایدہ بیلہ سی ، هیچ شبہ یوق کہ قسماً بواجتماعی قانونلر سایہ سندہ ممکن اولایلمشدرد . . .

حکومت مزک یک مهم اولان بر مسأله اجتماعی بی حله قالدیشمہ سی ، بویوک ملت مجلسنک مسأله یہ اهمیتیلہ متناسب بر قیمت ویرمسی ، تجارت وصحیہ انجمنلرینک بوبادہ جدی مساعی صرف ایتلری ، عرفان ملیمز نامنہ شایان انتخاردرد . حکومتی ، بویوک ملت مجلسی و انجمنلری تبریک ایدرز : اجتماعی انکشافمزدہ ملی بر خدمت ایفا ایتمکدہ درلر .

شورای دولت قانونی — ملت مجلسنک برقاج اجتماعندہ مذاکرہ ایدیلدیکدن سوکرہ شورای دولت قانونی قبول ایدلدی . شورای دولتک وظیفہ سی جمهوریت حکومتک یا وکالتلر طرفندن احضار ایدیان قانون لایحه لری تنظیم و تدقیق ایتمک حکومتک تودیع ایتدیکی هر نوع مسائل حقندہ بیان مطالعہ ایتمک ، دطوی ادارہ بی رؤیت و فصل ایتمک قانونلرک وعموم تعلیماتک منلق اولان مادہ لری ایضاح و تفسیر ایتمکدر .

بو وقتہ قاداریکی جمهوریت دولتمزدہ بوکی مؤسسہ نک یوقانی حسن ایدیلوردی . بو وظیفہ بی شمیدی یه قدر ملت مجلسی بالذات یاییوردی . شورای دولت تأسیسی شہسز اداری حکومتک اجرائیاتنہ بویوک تسہیل یایاجقدرد . بو کونہ قدر شورای دولتک اعضالری دکا تعیین ایدلمہ مشدرد . شو کونلردہ عدلیہ و داخلہ وکالتلری نامزد لیستہ لری تییت ایدہ رک ہیئت وکالتہ کوندرہ جکلرو بونکله جمهوریتک حیاتی ایچون لازم اولان یکی بر مؤسسہ وجودہ کله جکدر .

عصری الیسہ حقندہ قونیہ بمعونی رفیق یک و آرقداشلرینک لایحه سی ایچہ جانیل مذاکرہ بی موجب اولدی . بروسہ بمعونی مستقل نورالدین پاشا بونک علیہندہ

اوزون بر تقرر ویردی. و مجلس جانلی مذاکره لک مبدائی اولدی. شوکونلرده  
 سابقاً حقته بعض یرلرده نمایشلر بولندیخی خبر آلدی اضرومه سیواسده برقم  
 اهالی موئی دینجی لر طرفدن اغفال ایدیلوب مأمورلر شابقه کیمه سون دیه  
 باغیردیله، چاغیردیله و برقاج ساعت ایچون شهرده پاتیردیله یاپدیله. فقط اهلینک  
 اکثریت مطلقه سی بونمایش جیلرک علیهنده اولدیخی ایچون بو حرکت هوا بالون کی  
 کندو کندوسدن یتدی. حکومت قطعی قرارلر آلدی و اهالی بی اغفال ایدنلری  
 توقیف ایتدی. شمدی بو مسأله لرله استقلال محکمه سی اوغراشمقده در.  
 و طبیعی اوله رق بودیدی قودی چابوق قالدیریلماق قدر. اعتراق ایتلی بزرگه بو حرکت  
 اهمیتسز اولسه بیله بوتون شعورلی ملت افرادینک قلبه طوقتمیشدر. و بویوک  
 انقلابه قارشینی یاپیلان شوچو جوقج حرکت کندوسنک اوافقلیله قایمیزی قیرمیشدر،  
 کوکلیزی رنجیده ایتمشدر. چونکه بو اوافق معناسز حرکتلر بزم خارجی دوشمانلر من  
 طرفدن بزم غایبمه سلاخ اوله رق قوللاندیله قدر. و بزم تربیه سیاسیه منک میزان کی  
 قبول ایدیلرک ثقلت سیاسیه منی ضرریده ایده جکدر. حدالله خلقمنک اکثریت  
 مطلقه سی طرفدن و کی معناسز حرکتلر غایتله ضررله قارشیلاندیخی کی حکومت مزده سریع  
 تدبیریه اهلینک استراحتی محافظه یه یتیشمشدر.

حیاتمنک مهم دقیقه لرنده موصل مسئله سی میدان مذاکره یه قویلدیخی وقتلرده  
 دولته قارشى مشکلات چیقاران بواشخاصه یکی عدلیه من کندینک دائیاملت و دولتک  
 منافعی حمایه ده متیقظ اولدیخی بردفعه ده اثبات ایده جکدر. قانونک قبول ایدلش  
 صورتی بودر:

برنجی ماده — تورکیه بویوک ملت مجلسی اعضالریله اداره عمومیه و خصوصیه  
 و محلیه و بالعموم مؤسسانه منسوب مأمورین و مستخدمین تورک ملتک اکتسا  
 ایتش اولدیخی شابقه بی کیمک مجبوریتنده در. تورکیه خلقنک ده عمومی سرپوشی  
 شابقه اولوب بوکا منافی براعتیادک دوامی حکومت منع ایدر.

ایکینجی ماده — اشبو قانون تاریخ نشرندن اعتباراً مرعی الاجرادر.  
 اوچنجی ماده — اشبو قانون بویوک ملت ملت مجلسی و اجرا وکیللری هیتی  
 طرفدن اجرا اولنور.

قویہ مبعوثی رفیق بک و آرقداشلری طرفندن تکایا و زاویہ لر و تربہ لک سدیہ  
 دائرلایحدہ بویوک برا کثرتله قبول ایدلمشدر . و بوقانون موجبجه یکی جمهوریتیزده  
 اسکی بیزانس و فارسی مدنیتک مخلوطی اولان طریقتلر میدانن آتیله جقدر .  
 اعتراف ایتلی یزکه بولایحه چوق کچ قالمشدر . تورک حیاتک تجدده طوغرو ایلک  
 آتایی آندیی مشروطیت دورنده تکایا لر ، تربہ لر و زاویہ لر حقتده قطعی برخط حرکت  
 تعقیب ایدلمسی واسی دورک مستحائهلرندن ملتک ذهینی تصفیہ ایدلمسی چوق  
 لازمدی . خصوصاً ۳۱ مارت وقعه سندن صوکر ا بوحکومت ایچنده کی حکومتی  
 قالدیرمق چارہ لری ایتحاد و ترقی نک کورمه سی الزمدی . مع التأسف او وقتک  
 حکومت ارکانی بومهم مسئلہ بی اہمال ایتشدی و بوحیاندہ بری وظیفہ سی قالمش  
 دیری میق اجتماعی حیاتک ایچندن آلارق آتماسندن زاویہ لر ، تربہ لرده بزم جمهوریت  
 دوریمزہ قدر یاشامشدردی . تورک دوشونجه سی تورکک ذهینی بوزاویہ لر طریقتلر  
 تربہ لر دن استعناہ دن چوقدن و از کیمش اولدیغندن یاشادیغمز یکرمنجی عصرده  
 طبیعتله بونلرک بری یوقدی . بالعکس بزم تورکیده یادیغمز انقلابک اساسلرینه  
 تماماً مغایر اولدقلری ایچون ایر کچ بونلری قالدیرمالی ایدک . کورد عصیانده کی  
 زاویہ لرک طریقتلرک برمنبع عصیان اولدیی و بوراده طویلانان شیخ اسمی طاقینان  
 جہلانک ملی دوشونجه لر دن تماماً غافل اولارق اجنبیلرک اللرینه آلت اولدقلری  
 کورولمشدی .

بونک ایچون دولتی محافظه ایچون بوتون طریقتلری ، زاویہ لری ، تربہ لری طوبدن  
 قایتمق مجبوریتی میدانہ گمشدر . رفیق بک و آرقداشلری مجلسه تقدیم ایتدیکی  
 لایحه ایله شومدن خدمتی ایضا ایتمش اولویور و تورکیده قرون وسطی نک بقایاسی  
 تاریجه قونیلبور . شونیده علاوه ایتلی یزکه بو زاویہ لر ، تربہ لر ، طریقتلر تورک  
 حیاتک مجوس ، فاس ، خرستیان بیزانسک تأثیریلہ کیرمش و تورکک عقل سلیمه  
 تماماً مغایر ایناندینی ایمان ایتدیکی اسلامیتک اساسلرینه مخالف اولدیی ایچون  
 حیاتمزی بونلر دن تصفیہ ایتک کره ک دیغمز اسلامیت نقطه سندن کره ک ملتیمز  
 نقطه سندن چوق فائده لیدر . و تورک عالمی فارسی و بیزانس خرافاتندن تمیزلہ دیکی  
 ایچون بویوک بر ملی و مدنی خدمتدر .